

МОЛОДЬ ТРЕБА ВЧИТИ НА ПОЗИТИВІ

Трохи більше року тому ми писали про наймолодшого ректора України Сергія ШКАРЛЕТА, котрий очолює Чернігівський технологічний університет. Минув час, наш ректор так само — наймолодший в Україні. Але! Навчальний заклад за цей час пройшов шлях справжньої перебудови, інновацій і зміни у самому усвідомленні освітньої місії та місця вузу у суспільному й економічному житті регіону.

— Сергію Михайловичу, технологічний університет набирає обертів. Він росте, як кажуть, і вглиб, і вшир. Що стосується останнього, то, до прикладу, цього навчального року до вас «приєднався» інститут праці, соціальних технологій і праці. Це той навчальний заклад, що за часів Союзу був дуже престижним юридичним технікумом з великими конкурсами, куди йшли вступати абітурієнти з багатьох міст і сіл тодішньої неозорої країни. Щоправда, з того часу багато води сплигло. Технікум став спочатку коледжем, потім інститутом, і от тепер він у складі університету. Як це сталося і що дало обом навчальним закладам?

— Знаєте, до мене нещодавно прийшли журналісти одного видання і одразу спитали: а які від цього мінуси? Дивно, чому люди так тишають негативом, а не шукають і не радують позитиву? У даному випадку з приводу об'єднання вузів домовилися два міністерства. І для того, аби всім було ліпше. Так і з'явилася відповідна Постанова Кабміну.

— Два міністерства? — Міністерство освіти і науки та Міністерство соціальної політики, котрим підпорядковувалися вузи. Перший віцепрем'єр і одночасно міністр соціальної політики Сергій Тігіпка та наш міністр Дмитро Табачник обміркували це питання і прийшли до висновку, що об'єднання буде доцільним. Мусу сказати, що жодна постанова Кабміну, розпорядження не виходять без попереднього узгодження. Тому і в нашому випадку державний документ не міг би народитися без попереднього домовленості двох міністерств.

— А з вами про це говорили попередньо? Раділися? Чи просто поставили до відома і ви мусили погодитися?

— Маю сказати, що, напевно, немає в державі жодного керівника, хто б відмовився від пропозиції, коли до нього вузу приєднується такий солідний, шанований навчальний заклад. Ми тільки за честь маємо таку ситуацію.

— А той вуз? — Не можу говорити за них. Але я зустрічався з усіма його працівниками, студентами. І підкреслював і буду підкреслювати: нікого ні до кого в приймачі не йде. Ми як працювали, так і працюватимемо. Коли вийшло розпорядження Кабміну, потім відповідні накази, наш міністр Дмитро Табачник сказав: колектив і студенти в жодному випадку не повинні знати будь-яких втрат. Тож жодної посади не буде скасовано. Ректорів і головному бухгалтерові інституту теж пропонувалися посади. Кожен працівник буде забезпечений роботою. Для студентів же взагалі нічого не зміниться, у тому числі — і плата за навчання. Навпаки, сьогодні є погодження від міністерства на ліцензування в Чернігові магістратури по праву, про що інститут і мріяли навіть не міг. Також — і погодження про другу вищу освіту за напрямом «правознавство». У будь-якому випадку, для колишнього інституту права це набуває загальноуніверситетського статусу. До того ж, три факультети колишнього вузу — права, соціальної роботи, праці та управління персоналом — відтепер матимуть договір про співпрацю з Балтійськими університетами — Латвії, Естонії, Литви та Фінляндії — у рамках розвитку правової освіти та освіти за соціальними технологіями. Також, коли йшла мова про приєднання, я запропонував, а наш міністр Дмитро Табачник повністю з цим погодився — продовжувати розвиток тих стандартів і напрацювань, які 40 років поспіль були у технікумі, коледжі та інституті. Відбулася також і зустріч, де були присутні Дмитро Табачник, перший заступник міністра соціалістики Василь Надрага, куди запросили й мене.

Фото Миколи ТИШЕНКА

і ніни готується угода про співпрацю між двома міністерствами, виконувалими якою є ми, аби не втратити жодного напрацювання в рамках розвитку юридичної і соціальної освіти, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників Міносоцполітики. Там ціла низка питань у рамках запровадження нової пенсійної системи, рівня соціального захисту. Отож ми нічого не ламаємо, а лише поглиблюємо співпрацю.

— А відтак незабаром станете і національним університетом?

— Сподіваємося. Ми привабливий заклад працюємо. Ідемо, рухаємося, розвиваємося. Справа, загалом-то, не як я називаюся, а як — якого формату якості знань буде набувати випускник.

— Але ж зустрічають «за одягом»... — Та все одно, важливіший кінцевий результат. Красива обгортка — це гарно. Проте, буває, обгортку знімаєш — і маєш не те, що назовні. Блискітка спадає, а всередині часом виявляється не дуже гарні речі. Коли ж те й інше є — це вже ідеал, до якого треба прагнути. Ми, скажімо, змінили нашу психологію в цілому. У структурі технологічного університету сьогодні й інститут права, соціальних технологій та праці. Й колишній комерційний технікум, котрий ніни є коледжем економіки і технологій. Ми пішли шляхом створення комплексної наскрізьної підготовки кадрів — від молодшого спеціаліста, бакалавра, спеціаліста до магістра, доктора філософії, доктора наук.

— Та це ж уже ціла корпорація. — У так і треба робити. Це і є викликання вузу. З цієї метою ми розробили для школярів уже п'ять дев'ятого класу систему профорієнтаційної роботи. Не може сьогодні інженер, економіст бути висококваліфікованим працівником, як

що він не рідні молодшого спеціаліста окремо собі не уявляє тих технологічних операцій, які потрібні на попередньому освітньому рівні.

— Тобто ви працюєте й зі школярами? — Ми сьогодні підписали 17 договорів з провідними школами Чернігова. І будуть розширювати цей спектр. Для того, щоб створити профільні класи, чітку систему профорієнтації, аби безпосередньо спілкуватися з батьками. Ми переконані: дитина повинна досить реально усвідомлювати, який фах вона хоче здобути.

— Недаремно, мабуть, вуз ваш отримав срібну медаль за профорієнтаційну роботу в Україні.

— Ми тут справді змінили формат повністі. Сьогодні ми підписуємо програму і концепцію «Університет в житті міста». Такий от пілотний проект, де університет не просто навчальний заклад, а й культурно-просвітницький центр.

— Так, ваші свята й проекти буквально гримлять у Чернігові.

— Нове — це давно забуте старе. Коли все життя крутилося навколо університету. Формувалися цілі традиції — і соціальні, і суспільні, і культурні, і просвітницькі. Тому сьогодні ми й хочемо показати, що університет — не просто територія за огорожею, а носій певних традицій. Студенти — це дуже серйозний просякорок населення, який дуже чітко сприймає інформацію. Вони відчувають фальш у найрізніших питаннях. І потім уже просто не довіряють. Тому навіть у найважчі часи зі студентами треба розмовляти чесно й відкрито. Ї треба зацікавлювати. І творча реалізація не менш важлива, ніж реалізація фахової.

— Раніше ваш вуз був суто технічним.

— Тепер він технологічний. А технології бувають різніми. Це дуже широке поняття, котре містить у собі інноватику, методи й методики, методології створення навчального процесу такої якості, аби нам батьки потім не казали, що їхня дитина за п'ять років п'ять пар штанів потерла — і край. Ми сьогодні зовсім змінили і психологію, і загальний рівень діяльності університету. У нас студент — перш за все. Без нього немає викладача, ректора, завідувача кафедри... А за студентом стоїть його замовник, батьки і сам студент, котрий після вузу має бути конкурентоспроможним на ринку праці.

— Чи не зіплететься згодом з технологічним університетом інститут інформації, бізнесу і права, ректором якого ви були колись?

— Цей навчальний заклад як філіал працює від Київського міжнародного технічного університету, там приватно-комунальна форма власності. Ми з ним теж працюємо, як і з багатьма іншими. І закликаємо до співпраці всіх. В освітньому колі не має бути конкурентів. Робота всіх помирить. Конкурувати можна ціною. Але при цьому — що за якість знань? Конкурувати можна легкістю навчання. Але при цьому які фахові навички і здібності студент отримає? Навчання простим бути не може. Бо це великий труд. Раніше студенту денної форми заборонялося працювати навіть за фахом.

— Вже п'ятого року як Ви — наймолодший ректор України. І як воно?

— Повторюю, робота всіх помирить. — Але у Вас багато просто вражаючих змін, насамперед, в освітньому процесі. Дуже сучасних.

— Кажуть, взявся за гуж... Загалом, освіта — дуже консервативна річ. Микола Азаров підкреслював, що не треба її через коліно ламати. Освіту й інтелекцію. Ні в якому разі. Ось, скажімо, щодо дискусії про Болонський процес. Завжди у всьому треба знати — яка мета і в ім'я чого. Та якби ми не запровадили Болонський процес у повному обсязі, наш 8 студентів магістерські дипломи до Уельсу отримувати б не поїхали.

— Це сталося після Міжнародного форуму у Великобританії, на якому Ви побували?

— Так, після того форуму була прийнята урядова постанова, яка підтримала Уряд, Президент, — про навчання за державний кошт. Наші студенти поїхали до Пліндора, це третій вуз Великобританії в Уельсі, університет Валлійського уряду, крон-принца Чарльза. Тут дуже розвинені інженерний, правовий, економічний напрямки. Отож зараз оформлюються документи, наші студенти пройшли усі свідбесіди. За кордоном треба знати чіткі правила гри. А для наших зарубіжних партнерів це — Болонський процес.

— Ваші студенти мають намір повернутися додому?

— Англійський диплом загалом дає право працювати в усьому світі. Там більше — диплом магістра. Але оскільки їхня поїздка входить до державної освітньої програми, то наш Уряд навіть підішов на те, що ми їх не відрахуємо зі своєї магістерської програми. Навіть платитиметься стипендія. Студенти повернуться за рік, щоб отримати український магістерський диплом. А поки що у них просто академічний відпустка.

Три наш викладачі теж їдуть за державний кошт на стажування до Англії — з електроніки, механіки та комп'ютерних наук.

— Ваша поїздка до Великобританії справді була плідною.

— Наш міністр провів тоді 56 зустрічей. У таких закордонних відрядженнях навард чи хто відмовився. Тому не мінується треба шукати. Молодь треба виховувати на плісод, на позитиві, на прагненні до чогось кращого.

— Абсолютно згодна. Бо молоді сьогодні дуже нелегко.

— Бо там, де доросла людина відкине проблему, враховуючи свій життєвий досвід, дитина навпаки — всотуватиме, як губка.

— Сергію Миколайовичу, а нещодавня ваша поїздка до Москви за освітньої делегацією так само обіцяє принести серйозні результати?

— Обов'язково. Ми їдимо на Дні освіти і науки України в Російській Федерації. У складі делегації було 28 ректорів наших провідних вишів. Ми підписали чимало угод, було створено Асоціацію вузів-партнерів. Я, скажімо, шукаю партне-

рів у рамках транскордонного співробітництва, також вільної економічної зони «Євроорієнт» «Дніпро».

— Упевнена, не кожен керівник вузу обізнаний у подібних програмах.

— Але ж я це й депутат обласної ради. Ми працюємо у різних напрямках. Є багато гарного і в Росії, і в нас. Замикається — це шлях в нікуди. Самоконсервація нікому ще здобувків не приносила. Ми маємо використовувати різні можливості. Треба шукати, стукати. Ми ось вигрили грант по програмі ТАСІС. Нашим партнером став Королівський університет Норвегії — зі створення магістерських програм з промислової екології. Повторюю — стукати треба. І самому про себе «писати історію». А студенти повинні відчувати, що, виїхавши з університету, їм є до кого звернутися, є куди докласти свої знання.

— Скажіть, чому рейтинг наших вузів падає?

— Це не зовсім так. Ми зайшли у топ 500. Це університет «КПІ» і, до речі, Харківський національний університет.

Загалом, ми йдемо вперед. От, скажімо, спеціальність «механік». Сьогодні це не людина в промисленій роботі. Наш інженер-механік тепер прокує зубні коронки, прес-форми для ювелірських виробів. Це високотехнологічно озброєна людина, котра займається розробкою інженерно складних систем, комунікацій. От на нашому проєкті «Університет в житті міста» кожен факультет робитиме власну презентацію. Це виглядатиме як скраво, сучасно. Можна буде краще врахувати вимоги й потреби роботодавців, визначити рамки співпраці зі школою. Я своїм викладачам поставив ось яке завдання. Мені набридло чути, що школа нам готує поганих дітей. Сьогодні ж вища освіта настільки далека від школи... А ми повинні бути там! Аби мати гарних студентів, треба долучитися до підготовки учнів. Влаштувати спільні профільні заняття, уроки. Ми дітей запрошуємо до нас. Університет має вросати в школу. Нам нічого не зобов'язаний. Тому маємо йти до учнів самі. Про це як депутат маю думати. Бо хто ж, коли не ми?

— Деякіх слів про Вашу депутатську діяльність.

— На минулих виборах жителі Десянянського району Чернігова вилукували мені свою довіру — обрали депутатом обласної ради. Це велика честь. Я намаюся цю довіру виправдовувати. Постійно зустрічаюся зі своїми виборцями, прагну їм допомогти.

Виконання депутатських обов'язків дає мені можливість краще розуміти ситуацію в місті, області, а раз так — краще усвідомлювати місце й роль, яку повинен виконувати університет в житті нашого краю. Сьогодні прагнемо «будувати» ЧДТУ в економічному системі регіону. Це означає, що ми повинні готувати спеціалістів під потреби конкретних підприємств, організацій Чернігівщини.

З цієї метою нещодавно провели «круглий стіл» з нашими провідними роботодавцями. Уклали угоду про співпрацю. Сподіваємося, що в результаті роботодавці отримають саме такого спеціаліста, який їм потрібен. А наш випускник — і гарантований робочі місця.

Усвідомлюю, що довіра людей — це велика відповідальність, яка зобов'язує постійно працювати, аби змінити щось у цьому житті на краще.

Я прагматик і готовий співпрацювати з усіма, хто налаштований конструктивно і реально прагне щось зробити для блага рідного краю.

— Як до вас приходило, про рутину освіти й не згадує. Дух в університеті інший. Свійкий вітер...

— Ми в школах маємо казати — що спроможні дати випускників. Батьки й абітурієнти мусять чути: ми готові для вас зробити оце, що дасть вам змогу зробити такий-то крок, отримати такий-то знання. Ми йдемо до вас, аби показати, для чого ми вам потрібні.

— Таке враження, Сергію Миколайовичу, що ви весь у роботі, без сил і відпочинку.

— Усе добре. Просто годин у добі малувато...

— Ви ніби піднімаєте велику Єврозійську плиту. Важко її армувати...

— Зрушимо. Вода і камінь точить. У наших діях є мораль. А попереду — лише справа.

Бєсідувала Людмила ПАРХОМЕНКО